

Toespraak Herdenkingsbijeenkomst bij het Artilleriemonument te Dubbeldam, 12 mei 2012

Dubbeldam, 12 mei 2012. Toespraak van Mr. Drs. Hanke G.J. Bruins Slot

Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor het CDA. Van februari 2009 tot juni

2010 officier bij de staf van het Commando van de Koninklijke Landmacht, daarvoor

detachements-commandant pantserhouwitsers in Tarin Kowt, Afghanistan

Geachte nabestaanden, veteranen, dames en heren,

Het is voor mij een grote eer dat ik vandaag voor u het woord mag voeren. Mijn naam is Hanke Bruins Slot en ik ben kapitein buiten dienst bij het Korps Rijdende Artillerie, de Gele Rijders. Op dit moment zit ik voor het CDA in de Tweede Kamer. In 2008 ben ik als pelotonscommandant Panzerhouwitzer naar Uruzgan uitgezonden geweest. Daar heb ik samen met mijn onderofficieren en manschappen de taak van artillerist mogen uitvoeren. Wij hebben met vuursteun - granaten, licht en rook - de Nederlandse, Australische en Britse troepen in de strijd tegen de Taliban ondersteund.

In Afghanistan hebben wij ons werk gedaan om de bevolking te bevrijden van het juk van de dictatuur en de Taliban. Ver weg, in een ander land. De militairen van de Derde Afdeling van het Veertiende Regiment der Artillerie hebben in 1940 gevochten voor hun eigen land, voor onze eigen vrijheid, voor de vrijheid van hun gezin en familie. Het is belangrijk om die zwaar bevochten vrijheid te herdenken, omdat er zoveel mensen in de wereld nog steeds niet vrij zijn, maar ook om onze eigen vrijheid te beschermen.

De situatie in Uruzgan en de situatie ten tijde van de meidagen in 1940 verschillen op heel veel manieren van elkaar. Ik had met mijn peloton niet graag in de schoenen willen staan van de Derde Afdeling van het Veertiende Regiment der Artillerie. Ik had tenminste voldoende munitie en de Panzerhouwitzer was nog maar enkele jaren oud.

Het is schokkend om te lezen hoe de Derde Afdeling van het Veertiende Regiment de strijd is ingestuurd. En velen van u hier kennen de geschiedenis nog vele malen beter dan ik. De afdeling was uitgerust met de 12-lang staal bouwjaar 1878. Het geschut was 62 jaar oud toen de dienstplichtige soldaten het land moesten verdedigen. Kunt u zich een auto

voorstellen die 62 jaar oud is en die niet verouderd is? Het geschut was ook totaal ongeschikt om in het veld te gebruiken. De houten wielen waren zodanig verouderd dat zij versterkt waren met ijzer. IJzer dat tijdens de verplaatsingen van de wielen af liep. Een dijk kreeg je het geschut nauwelijks op. Remmen ontbraken.

Het is onbegrijpelijk dat in de winter van 1939-1940 de afdeling zijn paardenvoertuigen moest inleveren, omdat deze ergens anders nodig waren. Dat maakte oefeningen onmogelijk. Vlak voor de verplaatsing naar Dubbeldam kwamen die tuigen terug, volslagen beschimmeld en ongebruikt. En daarnaast moest op 3 mei de munitie handvuurwapens worden ingeleverd. Een week voordat de vijand binnenviel. Het is nauwelijks voor te stellen. Op 10 mei 1940 is luitenant Groskamp eerst dan ook per motorfiets een kistje geweer munitie gaan ophalen in Dordrecht om weerstand te kunnen bieden aan de Duitsers.

De aanval van 10 mei kwam voor het veldleger en de Nederlandse bevolking uiteindelijk toch als een totale verrassing. De Duitse para's landden in alle vroegte bij de Moerdijk, onder andere in de stellingen van de Derde Afdeling van het Veertiende Regiment Artillerie. Zo konden de Duitsers zonder slag of stoot de vuurmondstellingen van de afdeling innemen, die op dat moment onbemand waren. De bemanning kon de afstand van 2 km niet snel genoeg overbruggen. Dit had tot gevolg dat de artilleristen eerst hun vuurmonden moesten heroveren en de Duitse para's uit de stellingen moesten verjagen.

Ik zal de gevechtshandelingen niet in detail gaan vertellen. Wel is opmerkelijk dat deze artilleristen niet hun eigenlijke taak hebben uitgevoerd, maar als infanteristen hebben opgetreden. Met dit optreden hebben zij een vroegtijdige inname van Dordrecht voorkomen.

De prijs voor het daadkrachtige en moedige optreden was groot: zes mensen zijn gesneuveld en er waren 20 gewonden. De gesneuvelden waren:

- Reservekapitein W.J. Dethmers, 25 mei 1940 te Dordrecht
- Dienstplichtig soldaat H. van de Akker, 13 mei 1940 te Dordrecht
- Dienstplichtig soldaat J.H. van Elten, 10 mei 1940 te Dubbeldam
- Dienstplichtig soldaat I.J. Pennings, 10 mei 1940 te Dubbeldam
- Dienstplichtig soldaat J. ter Steege, 10 mei 1940 te Dubbeldam
- Dienstplichtig soldaat G. Westerdijk, 10 mei 1940 te Dubbeldam

Een cynisch mens zou wel eens kunnen opmerken dat het sneuvelen van deze militairen tevergeefs was. Nederland heeft uiteindelijk in de meidagen de strijd moeten staken. Waarom heeft hun offer, het hoogste offer dat je als militair kan brengen, zin gehad?

Het antwoord kwam bij mij toen ik afgelopen woensdag voor het eerst in mijn leven bij de ingang van het kamp Auschwitz stond. Boven de poort staat die angstaanjagende uitdrukking: "Arbeit macht frei". En achter die poort zag ik de gruwelijke overblijfselen van

de vele miljoenen Joden, Polen, homo's en dissidenten die daar zijn omgebracht. Menselijke waanzin.

Elke tegenstand tegen Hitler toentertijd was van betekenis. De gesneuvelde militairen in Dubbeldam offerden hun leven uiteindelijk ook op om de waanzin van het uitroeien van hele bevolkingsgroepen en het zinloos bloedvergieten te beteugelen. Zij hebben bovendien het hoogste offer gebracht voor de vrijheid van ons land. De gruwelen van de Tweede Wereldoorlog zijn weerzinwekkend en mogen nooit vergeten worden. Daarom is het ook belangrijk om vandaag in Dubbeldam stil te staan bij de krijgsverrichtingen en de overledenen.

Nu weten wij uit de verhalen van vroeger vrij nauwkeurig wat er in Dubbeldam allemaal gebeurd is. De vraag is natuurlijk of men in Nederland in de meidagen ook wist dat er hard gevochten werd in de omgeving van Dordrecht. In Uruzgan kon je via de mail en per telefoon altijd contact houden met het thuisfront. Details mocht je niet vertellen, maar je kon wel aangeven of het goed ging of niet. Dat was fijn voor het thuisfront. Zij zijn ook op uitzending. De familie en vrienden leven ook voortdurend in onzekerheid.

Wisten mensen toen ook wat er in die meidagen in Nederland gebeurde? Wist je bijvoorbeeld in Nijkerk, dat 90 km verderop ligt, wat er in Dubbeldam aan de hand was. Hadden de families van deze militairen enig idee hoe het met hun zoons ging? En het antwoord luidt: 'nee'. Ze konden alleen maar bidden en hopen dat hun zoons heelhuids terugkwamen.

Ik ben het ook gaan opzoeken. Mijn grootvader heeft in de oorlog, zo lang het kon, een dagboek bijgehouden. Hij was bij het uitbreken ervan burgemeester van Nijkerk, totdat hij moest onderduiken. Dit dagboek is niet openbaar, maar ik kan u er wel iets van vertellen.

Op de dag van het uitbreken van de oorlog op 10 mei 1940 schrijft hij onder meer: vanmorgen vroeg omstreeks 2 a 2.30 uur werd ik uit bed gebeld. Aan de telefoon was de commandant van de Luchtwacht. Hij zei: "Ja, burgemeester, ik bel u maar eens, omdat er zoveel vliegtuigen laag overkomen. U hebt altijd gezegd, als er wat bijzonders is, moet u mij bellen, al is het ook midden in de nacht, dit als excuus dat ik u uit uw slaap heb gehaald." Met de dingen in mijn hoofd die er de laatste dagen gebeurd waren, sprong ik haastig uit mijn bed en ging naar de commandopost. Om 3 uur hadden wij zekerheid: het was oorlog! De Duitsers waren hier en daar de grens gepasseerd en er waren parachutisten op verschillende punten in het westen gedropt. Wij wisten genoeg en haalden de personen uit bed die aangewezen waren om nu te handelen, waarbij ook het secretariaat en de gemeentediensten vol bezet moesten worden. Terwijl de evacuatie in gang werd gezet, werd de Burgerwacht opgeroepen om de Duitsers en de NSB-ers te arresteren en de boeren opgeroepen om hun koeien naar de sluis te brengen om daar te worden verscheept naar het westen.

Op 12 mei 1940 schrijft mijn grootvader over de verdediging van het land. Op dat moment vocht men hard in Dubbeldam om de Duitsers op afstand te houden. Hij schrijft: “Hoe het met de verdediging van ons land ging lag helemaal buiten onze informatie. Er deden allerlei geruchten de ronde dat de vijand in opmars was, maar generaal Winkelmann liet herhaaldelijk via de radio omroepen dat wij daaraan geen geloof moesten hechten. Ons leger deed alles wat mogelijk was om de indringers te keren en Duitsers hadden wij nog steeds niet gezien.”

Op die dag ziet mijn grootvader wel de eerste Duitse stoottroepen, ondanks de radioberichten. Hij schrijft: “Ik zie nog die eerste Unteroffizier, zwaar bewapend, met een kort repeteergeweer en behangen met handgranaten tot in de laarzen toe. Ik schrok, want ik dacht aan onze rijwielfbrigades, die op de Veluwe patrouilleerden. Veel te zware lastdragers, mede met allerlei privégoederen erop en een lange-afstandsgeweer gekruist over rug en schouder.”

Voor de families van de militairen in Dubbeldam zullen die dagen niet veel anders gegaan zijn. Bij deze herdenking gaan mijn gedachten dan ook uit naar de families die het thuisfront waren en hun eigen strijd tegen de onzekerheid van het lot van hun zoons hebben gevoerd.

Het herdenken van de strijd in Dubbeldam is belangrijk om de gesneuvelden te eren. Maar het is ook belangrijk om degenen die de Tweede Wereldoorlog niet hebben meegemaakt te laten weten hoe hoog de prijs van vrijheid is. En hoe belangrijk het is om voor vrijheid te vechten. Niet alleen voor het eigen vaderland, maar ook voor mensen in andere landen.

Als militair heb ik ook een bescheiden bijdrage kunnen leveren aan de vrijheid van anderen. Het was niet zo'n moedige, strijdlustige en daadkrachtige bijdrage als de militairen van de Derde Afdeling van het Veertiende Regiment. Zij gingen onder slechte omstandigheden het gevecht met een overmacht van Duitsers aan.

Nu als Tweede Kamerlid beslis ik over de vraag of de Nederlandse politiek militairen op uitzending stuurt. Kamerleden geven aan dat dit de moeilijkste beslissing voor hen is. Ik ervaar dat ook zo. Je bent verantwoordelijk voor de militairen die je naar een ver land stuurt. De lessen die in Dubbeldam zijn geleerd zijn ook belangrijk voor Kamerleden. In de missie naar Kunduz was het voor mij ook duidelijk dat de F16s koste wat kost mee moesten. Nederlandse troepen moeten zich goed kunnen verdedigen. Goed materieel en voldoende training is belangrijk om militairen goed voorbereid weg te sturen.

Afsluitend, met de herdenking van Dubbeldam eren wij hen die hun leven gewaagd hebben, leren wij lessen voor de huidige inzet van militairen en koesteren wij onze vrijheid in Nederland.

Ik dank u wel.